NEDRÁŽNÍ
OBZOR
8
SRPEN
2020
Internetový magazín Nedrážního republikového výboru
Odborového sdružení železničářů na www.osz.org

- Penzijní systém v přebytku str. 2
- Vedení NeRV informuje str. 4
- Koronavirus stále aktuální str. 5
- Ze zápisníku M. Novotného str. 5
- Jubilea v OHL ŽS str. 6
- DPMB má staronovou loď str. 7
- SON str. 8
- O zdraví... str. 9
- Tip na výlet str. 10
- Dřevo za miliony str. 12
- Toulky str. 12
- Blahopřejeme str. 12

JE PRÁCE Z DOMOVA PRO KAŽDÉHO?

Připravila
Bc. Renata Dousková

Stále častěji se setkáváme s pojmy home office, homeworking... je nutno podotknout, že v této podobě se tento výraz v našich právních předpisech nevyskytuje. Práce z domova lze podle zákoníku práce § 2 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů nazvat „jiné dohodnuté místo".

V příslušném odstavci je vymezeno, že „Závislá práce musí být vykonávána na pracovišti zaměstnavatele, popř. na jiném dohodnutém místě". Pracoviště zaměstnavatele nebo jiné dohodnuté místo jsou z hlediska BOZP na stejné úrovni a s platností stejných podmínek.

Pracovní smlouva u tohoto pracovníka musí mít přesně specifikované místo výkonu práce (adresu) a současně je vhodné zapracovat i rozvržení pracovní doby. Toto rozvržení pracovní doby se doporučuje zapracovat i v případě, že si pracovní dobu rozvrhuje zaměstnanec sám.

Pracovní smlouva by měla mj. obsahovat rovněž tyto body:

— dny a časový rozsah práce z domova, je zde nutné uvést i určení, kdy práci vykonávat nelze a způsob evidence pracovní doby,

— závazek zaměstnance k čerpání bezpečnostních přestávek,

— způsob odměňování za práci,

— ujednání ohledně pracovních prostředků, náhradu za použití pracovních prostředků v osobním vlastnictví zaměstnance,

— náhradu nákladů za energii, vodu, poplatky...

— čas a způsob předání výsledků práce a event. kontrolu odvedené práce.

Součástí pracovní smlouvy může být i povinnost zaměstnance udržovat pracovní místo a umožnění vstupu zaměstnavatele nebo jím pověřené osoby do bytu zaměstnance za účelem kontroly BOZP. Je nutno podotknout, že i tato kontrola má svá pravidla.

Při práci z domova jiného charakteru než administrativního je nutné zohlednit např. i zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon, který uvádí, k jakým účelům byla stavba povolena. Např. při používání různých strojů nebo při instalaci strojů v nevhodných prostorách, může být porušena statika domu. Prováděné práce by neměly ohrožovat život a zdraví lidí a zvířat. V případě takovýchto prací, které jsou v rozporu s účelem užívání stavby, je nutné požádat o povolení stavebního úřadu. Z tohoto důvodu není moc firem neadministrativního původu, které volí tento způsob práce.

Pandemie koronaviru se zvýšenou měrou podílí na zájmu firem o práci home office
Ilustrační foto: Kája Houdková a Jan Buchta

Rizika při práci jsou spojena s typem vykonávané práce. U administrativní práce je zcela jednoznačné riziko duševní zátěže. Novinkou je, že při administrativní práci z domova se výrazněji vyskytují rizika psychosociální. Jsou to např. problémy týkající se pocitů nesounáležitosti se skupinou, nedostatek soudržnosti apod. Při práci s PC ještě může jít k nekontrolovanému neionizujícímu záření, nevhodnému osvětlení, může se vyskytovat nevhodné mikroklima či nevhodná pracovní poloha. Home office proto není vhodné dávat do podoby provizorního pracoviště.

Někteří zaměstnavatelé proto volí následující způsob – poskytují zaměstnanci vybavení pro práci z domova (PC, pracovní stoly, kancelářské židle...). Někteří zaměstnavatelé naopak poskytnou svým zaměstnancům kontrolní seznam, jak má vypadat pracovní prostředí pro výkon práce. Je pouze na zaměstnavateli, jakou zvolí formu, ale v každém případě náklady za provedené změny nese zaměstnavatel.

V případě pracovního úrazu je prvořadá skutečnost, zda byla naplněna materiální a formální stránka pracovního úrazu a zda náleží zaměstnanci odškodnění dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce.

Na závěr lze konstatovat, že přes veškerá úskalí se zvyšuje počet firem, které tuto možnost výkonu práce svým zaměstnancům nabízejí. Z pohledu firem se jedná o úsporná opatření, protože nemusí platit tolik kanceláří a s tím spojené další náklady za energii, vodu, teplo atd.

Závěrem je nutno podotknout, že tento hojně využívaný „benefit" nemusí být tak výhodný, jak se na první pohled zdá.

PENZIJNÍ SYSTÉM LONI TŘETÍ ROK V PŘEBYTKU

ZA PŘEBYTKEM VEŘEJNÉHO DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU STÁLA DOBRÁ KONDICE ČESKÉ EKONOMIKY

Český penzijní systém skončil v loňském roce v přebytku 19,8 miliardy. Důchodový systém tak byl v přebytku tři roky v řadě. Přebytek je nicméně o 2,2 miliardy korun nižší než v roce 2018. Vyplývá to z údajů České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ).

V loňském roce díky sociálním odvodům do penzijního systému přiteklo 480,29 miliardy korun. Na starobních, invalidních, vdovských a vdoveckých penzích bylo vyplaceno 460,51 miliardy korun. V roce 2018 byl rozdíl příjmů a výdajů vyšší než v loňském roce. Přebytek činil 22,01 miliardy. V roce 2017 dosahoval 900 milionů korun. Ještě v roce 2016 byl však penzijní systém ve schodku 16,3 miliardy korun. Nejvyšší byl deficit v letech 2012 a 2013, kdy se každý rok blížil 50 miliardám korun.

Česko má nejnižší nezaměstnanost v EU a výdělky rostou. Díky tomu do důchodového systému posílá příspěvky více lidí a výše odvodů se zvyšuje úměrně k rostoucím mzdám. Růst ekonomiky však začíná zpomalovat. Zatímco loni HDP rostl podle posledních odhadů resortu financí o 2,5 procenta, letos by to mělo být o dvě procenta. Nezaměstnanost by se mohla mírně zvednout z dvou procent na 2,2 procenta.

Důchody v Česku na konci loňského roku od ČSSZ dostávalo 2,9 milionu lidí. Úřad posílal přes 2,4 milionu starobních a téměř 419 tisíc invalidních penzí. Dalších 63 730 mužů, žen a dětí pobíralo pozůstalostní důchod. Průměrný starobní důchod se na konci loňského roku dostal na 13 468 korun. Vlastní penzijní systémy mají také resorty obrany či vnitra.

O reformě penzí jedná důchodová komise. Shoda v ní panuje na rozdělení nynějšího systému na dva pilíře. Z nultého by se poskytoval solidární základní důchod, který by se mohl vyplácet z daní. Z prvního pilíře by se z odvodů platila zásluhová část penze.

■

Spravedlivá varianta, kterou ministryně MPSV prosazuje, počítá až s 15procentním růstem základních důchodů, technická až s pětiprocentním růstem a úsporná s tím, že si důchodci pohorší až o osm procent v porovnání se současným stavem.

Nyní je čas udělat politické rozhodnutí. Je důležité, aby se zapojilo ministerstvo financí, už nelze debatu o výdajích oddělit od debaty od příjmů. Pokud nic neuděláme, hrozí úsporná varianta, že všichni důchodci si pohorší a budeme muset posunout odchod do důchodu na 70 let. Ministryně práce prosazuje „spravedlivou" variantu. Ta počítá se základní solidární penzí z nultého pilíře ve výši 30 procent průměrné mzdy a zásluhovou částí za odpracované roky a odvody s bonusem za vychované dítě, který by mohl činit 500 korun. Nízké penze by se lidem do základního důchodu doplácely. Solidární část by se valorizovala podle růstu mezd a zásluhová podle inflace.

Na solidární penzi chybí 300 miliard ročně

Zavedení solidárního důchodu by podle ministryně financí vyžadovalo růst daňových příjmů o 300 miliard korun ročně. To by znamenalo velice razantní navýšení daní, které se ukazuje jako nevýhodné a nepřijatelné. Podle ní chybějící částka zhruba odpovídá ročnímu inkasu daně z přidané hodnoty (DPH). Současné daňové zatížení, které je 36 procent HDP, by při tomhle propočtu bylo 41 procent HDP, upozornila ministryně financí.

Schillerová očekává, že se další debata o důchodové reformě povede v následujících dnech na jednání koaliční rady. Zdůraznila, že za prioritní úkol považuje vyřešení finanční udržitelnosti reformy. Nejdříve je třeba mít jasně dané zdroje, kde na tu důchodovou reformu vezmete. Pak se můžeme bavit o dalších parametrech. Ministryně financí se rovněž vyjádřila skepticky k možnosti, že by se podařilo důchodovou reformu prosadit do konce funkčního období Sněmovny, které vyprší na podzim 2021.

Stavíme vzdušné zámky?

Kritika ze strany opozice směřuje především na to, že ministryně práce a sociálních věcí neřekla, kde se na všechno vezmou peníze. Ministryně uvedla, že se změní systém daní. Je evidentní, že úvodní heslo, že je potřeba se na to dívat očima našich dětí, neplatí. Zabýváme se následujícími deseti lety, kde to vypadá dobře, protože ekonomika funguje, ale nebavíme se o tom, co bude, kdy bude systém v propadu. Důvodem k pesimismu je zejména nedostatečné krytí příjmy a řešení jen výdajovou složkou, která do budoucna může prohloubit problémy tohoto systému. Odborníci podle opozice varovali před tím, že by v budoucnu mohlo dojít až k dvojnásobnému zdanění občanů.

Stihne se to vůbec?

Někteří poslanci také varují před tím, že vláda nestihne důchodovou reformu do konce volebního období vůbec protlačit. „Obávám se, že se to nestihne, protože legislativní proces trvá dlouho.

Maláčová už dříve řekla, že reforma bude a ke skepsi není důvod. Je vidět, že vláda v tom nemá ani shodu a jasno.

Součástí Odborového sdružení železničářů je také Republiková rada seniorů. Jejím předsedou je Kurt Mužik. Na fotografii Jana Buchty je zachycen u volební urny na sjezdu OSŽ

Tři varianty reformy				
	Spravedlivá	**Technická**	**Úsporná**	**Současný systém**
Popis	Předpokládá, že současně při zavedení nového důchodového systému začnou práce na přípravách změn daňového systému. Omezuje chudobu seniorů a zavádí ocenění péče jako uznání zásluhy	Technicky překlápí stávající systém do nové architektury a do pěti let počítá s reformou daňového systému. Omezuje chudobu seniorů pouze částečně a pouze částečně oceňuje péči. Není výhodná pro zaměstnance s dlouhými pracovními kariérami, kterými jsou zpravidla muži	Předpokládá překlopení stávajícího systému do nové architektury a nepředpokládá, že by se změnil daňový systém. Dosahuje snížení nákladů celého důchodového systému za cenu nižších důchodů	Současný systém důchodů, jak jej známe dnes
Důstojné důchody				
Budu mít stejný důchod s jakým počítám teď (platí pro první rok reformy)	Průměrný důchod ve všech 10 hlavních příjmových skupinách mužů i žen se zvýší	Průměrný důchod ve všech 10 hlavních příjmových skupinách žen se zvýší u mužů jen ve 2 z 10	Pouze u 1 hlavní příjmové skupiny žen se průměrný důchod zvýší, u všech ostatních se sníží	Současný systém
Podíl seniorů v chudobě ke 2040	16 %	22 %	28 %	21 %
Základní důchod ve 2020/2070	10 500 Kč (30 % průměrné mzdy) 10 500 Kč (30 % průměrné mzdy)	10 500 Kč (30 % průměrné mzdy) 8 740 Kč (25 % průměrné mzdy)	7 740 Kč (22 % průměrné mzdy) 7 740 Kč (22 % průměrné mzdy)	4 260 Kč (12 % průměrné mzdy) 4 260 Kč (12 % průměrné mzdy)
Navýšení průměrného důchodu oproti současné variantě 2020/2040/2060	8 %/15 %/15 %	3 %/5 %/2 %	1 %/-2 %/-3 %	Současný stav
Rozdíl mezi příjmy pracujících a důchodců	Výrazně se sníží nerovnost	Nerovnost se sníží	Nerovnost vzroste	Současný stav
Spravedlivé ocenění péče				
Bonus na dítě	500 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Ocenění péče o dítě a závislé osoby vedle bonusu	100 % předchozího výdělku před péčí nebo průměrné mzdy co vychází lépe	100 % předchozího výdělku před péčí nebo průměrné mzdy co vychází lépe	80 % předchozího výdělku před péčí nebo průměrné mzdy co vychází lépe	Instituty vyloučených a náhradních dob
Vyplatí se pracovat ženám na zkrácený pracovní úvazek při péči?	ano	ano	ano	ne
Ocenění práce				
Ocenění výše výdělku	Stejné jako doposud	Stejné jako doposud	Stejné jako doposud	Současný systém
Ocenění počtu let práce	Bonus za rok práce nad 41 odpracovaných let ve výši 240 Kč	Bez bonusu	Bez bonusu	Komplikovaný výpočet, který odpovídá bonusu 170 Kč
Příjmy a výdaje				
Navýšení čistých výdajů v prvním roce	0,2 % HDP	0,1 % HDP	0,2 % HDP	Současný stav
Navýšení čistých výdajů v roce 2040	1,3 % HDP	0,3 % HDP	0,8 % HDP	Současný stav

Bc. Renata Dousková, Miroslav Novotný

Může zaměstnavatel snížit mzdu?

V souvislosti se sjednáváním mzdy se v podnikatelské praxi objevují dotazy, zda zaměstnavatel může snížit mzdu, např. pro porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci.

Pro porušení pracovní kázně nelze mzdu bez souhlasu zaměstnance snižovat v žádném případě. Zde je možné uvést usnesení krajského soudu v Ostravě ze dne 30.5.2001,č.j. 16Co138/2001.

Ustanovení kolektivní /pracovní/ smlouvy, které umožňuje snížit základní mzdu zaměstnanci pro porušení pracovní kázně, je neplatné. Ustanovení zákoníku práce umožňuje upravovat v kolektivních smlouvách mzdové a ostatní pracovněprávní nároky pouze v rámci daném pracovněprávními předpisy a tyto předpisy neumožňují snížit mzdu pro porušení pracovní kázně. Jinak je nutno posuzovat možnost snížení mzdy pro neuspokojivé výsledky zaměstnance, kdy nedostatečně hájí zájmy zaměstnavatele, má nízkou produkci práce, nedosahuje požadovaný obchodní zisk apod.

Sjedná-li **zaměstnavatel** celou mzdu v pracovní smlouvě a nestanoví-li v ní podmínky nebo pravidla pro její krácení, pak bez předchozího souhlasu zaměstnance **nemůže pouze vlastním rozhodnutím mzdu zaměstnance krátit**, i když by se jednalo o neuspokojivé výsledky zaměstnance.

K tomu, aby zaměstnavatel mohl zaměstnanci krátit mzdu pro neuspokojivé nebo nedostatečné pracovní výsledky, musí vypracovat mzdový předpis. V něm musí uvést konkrétní důvody nebo kritéria, při jejichž nesplnění může mzdu krátit, a stanovit pravidla, podle nichž lze upravovat výši sjednané mzdy podle výsledků práce zaměstnance.

Řešení pro zaměstnavatele spočívá v tom, že by měl přímo v pracovní smlouvě **rozdělit sjednanou mzdu na pevnou složku** (pro zaměstnance představuje určitou jistotu) **a na složku pohyblivou, upravenou podle předem daných a závazných pravidel**.

Může jít o odměnu (za plnění obecných kritérií) **nebo o prémii**, která se vyplácí podle prémiového řádu s konkrétními ukazateli. **Je možné zvolit osobní ohodnocení, které se zaměstnanci poskytuje podle jeho pracovních výsledků, míry odpovědnosti, kvalifikace a dalších hledisek, která může ovlivňovat.**

To však pro snížení mzdy nestačí, neboť se musí rozlišit, kdy se jedná o porušení pracovních povinností (pracovní kázeň), kdy mzdu nelze snížit vůbec a kdy jde o neuspokojivé výsledky.

Rozhodujícím hlediskem je vztah zaměstnance k neuspokojivým pracovním výsledkům, zda tuto situaci zavinil. Pokud zaměstnanec svůj pracovní výsledek zavinil (např. nevyužil pracovní dobu, prodloužil si přestávku apod.) jde o porušení pracovní kázně a měla by následovat sankce podle zákoníku práce a nikoliv podle mzdového předpisu.

Pokud však špatný pracovní výsledek (např. slabší produkci, nižší počet výrobků) nezavinil a příčinou byla jeho pomalost, nešikovnost apod., pak se jedná o neuspokojivé výsledky. **Krácení mzdy je** pak **možné provést**, pokud **pravidla pro její snížení byla zaměstnavatelem stanovena (např. v pracovní smlouvě nebo mzdovém předpisu).**

Zaměstnanecké benefity a daň z příjmu

Příspěvky na zdraví, kulturu, rekreaci, sport, dětská zařízení a tištěné knihy §6 odst. 9 písm. d ZDP

Příklad
Zaměstnavatel poskytne zaměstnanci příspěvek na dioptrické brýle
a/ dodavatel je zdravotnickým zařízením – příjem je od daně osvobozený
b/ dodavatel není zdravotnickým zařízením, ale brýle jsou na lékařský předpis – příjem je od daně osvobozen
c/ dodavatel není zdravotnickým zařízením a brýle nejsou na předpis- příjem je součástí zdanitelné mzdy.

Příklad
Zaměstnavatel zajistí zaměstnancům masáže ve zdravotnickém zařízení –
Příjem je od daně osvobozen.

Příklad
Zaměstnavatel poskytuje zaměstnancům pravidelně v měsících červenec a srpen peněžitý příspěvek ve výši 5 000 Kč na letní rekreaci.
V těchto měsících je částka 5 000 Kč součástí zdanitelné mzdy.

Příklad
Zaměstnavatel umožní každému zaměstnanci, aby si z katalogu jedné cestovní kanceláře vybral zájezd, jenž nepřevyšuje 20 000 Kč a tento zájezd cestovní kanceláři zaplatí ze sociálního fondu, který pro tento účel tvoří.
Hodnota příspěvku je od daně osvobozena.

Příklad
Zaměstnanci dostávají každoročně jako vánoční dárek vstupenku do divadla nebo do bazénu. Pro zaměstnavatele se jedná o nedaňové náklady.
Hodnota vstupenek či permanentek je od daně osvobozena.

Příklad
Zaměstnavatel přispívá každému zaměstnanci peněžitou částkou 2 000 Kč na nákup knih.
Příspěvek je součástí zdanitelného příjmu.

Příklad
Zaměstnavatel poskytuje každému zaměstnanci poukázku v hodnotě 1 000 Kč na nákup tištěných knih.
Hodnota příspěvku je od daně osvobozena.

Nad dotazy čtenářů

Pozdní příchod do zaměstnání

Musí zaměstnanec napracovat 30 minut, jak tvrdí zaměstnavatel, když zaměstnanec přijde do zaměstnání o 10 minut později?

Zaměstnanec samozřejmě musí napracovat pouze 10 minut, nikoliv 30 minut. Doba odpracovaná nad 10 minut by byla prací přesčas. Bohužel i v současné době se s tímto nesprávným postupem některých zaměstnavatelů setkáváme. **Postup zaměstnavatele je v rozporu se zákoníkem práce.**

Člen managementu jako předseda základní odborové organizace

V naší společnosti funguje odborová organizace, která má volit nového předsedu, a bohužel o toto místo není velký zájem. Může člen managementu firmy vykonávat funkci předsedy odborové organizace? Nevíme, zda nebude ve střetu zájmů a je možné ho do této funkce nominovat?

Není to sice vhodné, ale nelze to zakázat. Takový zákaz, i kdyby byl ve stanovách, by byl v rozporu s právním řádem ČR a především s ústavním právem odborově se organizovat uvedeným v čl. 27 Listiny základních práv a svobod.

K jednomu ze základních práv člena odborů patří právo volit a být volen do odborových orgánů.

Jednotný pracovní oděv a povinné jmenovky

Lze v pracovní smlouvě sjednat, že zaměstnanec bude nosit jednotný pracovní oděv a používat tzv. jmenovky? Může to zaměstnavatel stanovit v pracovním řádu nebo dohodnout v kolektivní smlouvě?

Pokud se nejedná o osobní ochranný prostředek, povinnost nosit jednotný pracovní oděv lze řešit pouze dohodou se zaměstnancem, např. v pracovní smlouvě.

Rovněž nošení tzv. jmenovek je věcí dohody mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Nelze to stanovit v pracovním řádu ani sjednat v kolektivní smlouvě.

Koronavirus je stále aktuální

Připravil Milan Sedlák

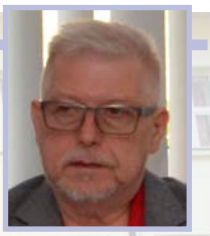

Ohrozí pandemie Sportovní hry seniorů?

BUĎME NAVZÁJEM OHLEDUPLNÍ

Přibývají případy nákazy koronavirem nejen v jednotlivých obcích, ale také u seniorů, kteří platí za rizikovou skupinu. Lidé si na koronavirus nedávají pozor a ohleduplnost nefunguje ani v rámci rodiny, když se například seniorům dávají vnoučata na hlídání. Lidé si prostě přestávají dávat pozor, rozvolňování je příliš uklidnilo.

Už je bohužel běžné, že přibývají případy i v této rizikové skupině. Je to projev toho, že lidé se už ve svých hlavách příliš rozvolnili a nedodržují základní formy prevence. Projevuje se to i v ordinacích. Pacienti-senioři si zde stěžují, že na ně neberou ohled nejen spoluobčané, ale ani jejich děti a další rodinní příslušníci a dávají k nim, jak bylo zmíněno v úvodu, vnoučata na hlídání. A oni se bojí a narušuje jim to rodinné vztahy. Takže ohleduplnost v podstatě nefunguje především tam, kde by měla být absolutní samozřejmostí – v rámci vlastní rodiny.

Případy hojně přibývají v rizikové starší populaci, a to v různých částech České republiky. Aby tomu tak nebylo, nabízí se jednoduché řešení, lidé se mohou vidět se svými rodiči, i když jsou starší nebo nemocní, ale budou třeba sedět na druhé straně místnosti. Nebo s nimi nebudou v příliš blízkém kontaktu. Vidět se mohou, pozdravit se mohou, obejmout se mohou, ale potom ať jdou od sebe dál, anebo ať si vezmou roušky. Správný režim chování je nesmírně důležitý.

Proč zrovna zdůrazňujeme starší populaci, v epidemiologickém žargonu konkrétně nazvanou 65 plus? Ve dnech 25. až 27. srpna 2020 totiž proběhnou, a doufejme, že i přes všechna nutná vládní opatření obou zemí budou moci proběhnout, ve slovenských Rajeckých Teplicích III. seniorské hry OSŽ. A právě ohleduplnost mladší generace umožní, abychom na nich i my, co by nedrážní, mohli mít plné zastoupení. Vždyť se jedná o ročníky 1946 až 1955!

Reprezentanty NeRV OSŽ budou Eva Líbalová, Dragoslava Váchová, Dagmar Marešová, Marie Zahradníčková, Emanuel Šmíd, František Záděra, Stanislav Hošta a Milan Sedlák, tým organizačně povede Miroslav Novotný, v zastoupení redakce magazínu se zúčastní také Jan Buchta a jako host místopředsedkyně OSŽ a předsedkyně NeRV OSŽ Bc. Renata Dousková – ti dva ovšem mají do seniorského věku ještě hodně daleko.

Ze zápisníku Miroslava Novotného

Řeč těla a lhaní

VĚTŠINA Z NÁS SI NEUVĚDOMUJE VLASTNÍ POHYBOVÝ PROJEV I NAVZDORY TOMU, ŽE TVOŘÍ X PROCENT MEZILIDSKÉ KOMUNIKACE. LEPŠÍ POCHOPENÍ ŘEČI TĚLA NÁM POMÁHÁ POZNÁVAT SAMA SEBE. ZÁROVEŇ NÁM POMŮŽE POCHOPIT MYŠLENKY A POCITY OSOB, S NIMIŽ KOMUNIKUJEME, A ZDA NÁM V DANÉ CHVÍLI ŘÍKAJÍ PRAVDU NEBO LŽOU

Pokud jde o projevy lhaní, je možné v oblasti komunikace zaznamenat určité pohlavní rozdíly. U mužů bývají projevy lhaní zjevnější. Často dávají ruce do kapsy nebo si překříží ruce na hrudi.

Ženy zase obvykle předstírají zaneprázdněnost. Pokud chce žena něco utajit, vyhne se nepříjemnému tématu tak, že mluví o mnoha nesouvisejících problémech a zároveň věnuje pozornost dalším činnostem. Stejně jako v zatajování pravdy jsou ženy rovněž úspěšnější v odhalování lži. Nejsilněji je tato schopnost vyvinuta u žen, které jsou matkami. Vědci to vysvětlují tréninkem. Matky se s dětmi dorozumívají v prvních letech pomocí neverbální komunikace.

U každého člověka vyvolává lhaní zvýšenou stresovou reakci. Příznaky a úzkosti jsou viditelné a dají se vcelku spolehlivě identifikovat.

Když má mysl vytvořit nepravdivou odpověď, musí provést mnohem těžší práci. Mozek musí nejdříve zablokovat úmysl říci pravdu, potom vytvořit nepravdivou odpověď, a nakonec se vypořádat s průvodními emocemi.

Nejčastější více či méně viditelné signály

Strojený úsměv

Je těžké upřímně se smát a přitom lhát. Upřímný úsměv se projeví na celé tváři, falešný je vidět jen na ústech.

Rychlé změny polohy hlavy

Osoba, která po položení otázky rychle mění polohu hlavy, pravděpodobně něco skrývá.

Přehnaná gesta

Lháři se koušou do rtu, mnou si ruce, dotýkají se šperků, vlasů apod.

Ve snaze nenechat se prozradit gesty, podvodníci často stojí v nepřirozené, strnulé poloze.

Skrývání dlaní

Upřímní lidé při vysvětlování používají ruce často a na moment při tom ukáží dlaně, lháři se snaží ruce skrývat.

Neobvyklá doba reakce

Při lži obvykle podvodníci odpovídají rychleji než ostatní. Jen vývojem událostí, překvapení a nepřipravenosti trvá reakce déle. Lež si musí vymyslet.

Oční pohled

Jeden z největších mýtů při lhaní je, že se lháři vždy vyhýbají přímému očnímu kontaktu. Mnoho lhářů se ve skutečnosti projevuje naopak.

Směr pohledu

Pomáhá identifikovat myšlenkové pochody druhé osoby. Obecně platí, že pohled na levou stranu z hlediska pozorovatele ukazuje na lháře.
Pohled doprava odhaluje, že osoba se právě rozpomíná na nějaká fakta.

Rozšíření zorniček

Zkušenosti většiny lidí potvrzují, že lháři mají rozšířené zorničky. Může za to zvýšené napětí a soustředění.

Mrkání

Lháři všeobecně mrkají pomaleji po celou dobu lhaní. Poté co byla lež vyřčena, se mrkání výrazně zvýší.

Pohyby nohou

Při lhaní lidé často kompenzují nervozitu a úzkost pomocí zvýšeného pohybu nohou. Jsou neklidní, vrtí se, nohy překládají, šoupají s nimi o zem nebo nábytek.

Dítě, které lže, si obvykle zakrývá ústa rukou. Tento nevědomý pohyb se časem nevytrácí, jen se mění. Dospělí se tuto podvědomou reakci snaží potlačit. Pohyb ruky odvedou směrem k nosu, jakoby je svrběl. Tření nosu je spojené s přívalem adrenalinu. Pocit strachu nastartuje nervový systém, jenž má za úkol nás úzkosti zbavit. Krev z jinak dobře prokrvených částí se začne přesouvat a může vyvolat pocit chladu a svrbění. Člověk potom, aniž by si to uvědomoval, tyto neprokrvené části těla tře nebo hladí.

Nejhůře nám dokáže lhát někdo, koho velmi dobře známe.

Tehdy vnímáme i ty nejmenší změny signálů, které vysílá. Jsou to např. – povytažení obočí, pohyby koutků úst, stažení zorniček apod. Těmito znaky se dá odhalit lež, i když druhá strana předstírá signál čestnosti, otevřené dlaně.

Jak odhalit lež

Jednou ze strategií je položit několik obyčejných, neškodných otázek a pozorovat, jak se subjekt zachová při odpovědích, kdy nemá žádný důvod lhát. Sledovat jeho tón hlasu, intonaci řeči, gesta, intenzitu mrkání apod. Když se obeznámíte s tím, co je u dané osoby normální a běžné, budete moci odhalit moment, kdy se řeč těla odchýlí od normálu.

Největším problémem při rozpoznávání lháře je odhalit rozdíl mezi lhaním a nervozitou.

Nejnebezpečnější jsou ty lži, jenž škodí druhému, přičemž samotnému lháři přinášejí prospěch.

Naše tělo vysílá do okolí signály a to jak v práci, při obchodních jednáních, tak v jakékoliv běžné situaci. Ten kdo si svou řeč těla soustavně cvičí (politici, herci), je schopen ji důvěryhodně falšovat. Takový člověk se však musí kontrolovat, aby řeč těla byla v souladu s jeho slovy.

Připravil Oldřich Sobol

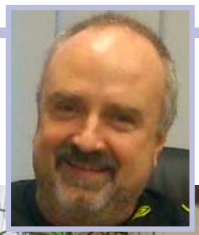

OCENĚNÍ JUBILEÍ V OHL ŽS

Ve společnosti OHL ŽS pravidelně každým rokem probíhá slavnostní předávání odměn za pracovní jubilea. Tento slavnostní akt se u naší firmy koná tak zhruba třikrát do roka. Je to vždy rozděleno podle počtů jubilantů. Vždy se jim zašlou pozvánky, a to po datu, kdy nastoupil a podepsal u firmy pracovní smlouvu.

Současné předávání se uskutečnilo po uvolnění nařízení a omezení kvůli koronaviru, a to v pátek 19. června 2020. Pro tentokrát bylo pozvaných celkem 28 zaměstnanců, proto byli rozděleni na dvě skupiny.

Slavnostní oceňování probíhá formou setkání se zástupci vedení společnosti. Většinou se však této slavnostní chvíle účastní osobně, tak jak tomu bylo i tentokrát, generální ředitel Ing. Roman Kocúrek, za odbory předseda Výboru OSŽ OHL ŽS, dále vedoucí úseku personalistiky Mgr. Lenka Slouková a paní Ivana Tesařová, která má na personálním oddělení tyto benefity na starosti – při setkání oceněným vysvětluje, jak s předávanou kartou nakládat, jak ji oživit apod.

Tento benefit máme zakotvený v naší kolektivní smlouvě jako věrnostní odměnu a obdrží ji zaměstnanci, kteří jsou věrni naší společnosti 20, 25, 30 roků a více. Odměna je finanční a je poskytována formou benefitní karty společnosti Edenred. Myslím si, že zaměstnanci si této společenské akce váží už proto, že se mohou osobně setkat s generálním ředitelem či dalšími zástupci vedení společnosti a neformálně prodiskutovat, co se jim v činnosti firmy líbí a naopak, co je trápí třeba na stavbách apod. Já jsem vždy po těchto setkáních velice spokojený, protože se osobně i po několika letech mám možnost setkat a popovídat si s lidmi, které jsem se potkával ještě na stavbách, když jsem se na nich pracovně podílel. Za naše odbory jsem rád, že se nám tento benefit podařilo zachovat i v nové kolektivní smlouvě pro další roky.

15. ročník turnaje trojic železničářů v bowlingu

Za přísných epidemiologických opatřeních vlády v době COVID-19, proběhl dne 3. srpna 2020 v Pardubicích turnaj v bowlingu trojic. Padesát jedna družstev bojovalo na osmnácti drahách herny „Bowling zóna“ Pardubice.

Turnaj byl poznamenán smutnou zprávou o úmrtí Františka Folty, jednoho z dlouholetých hráčů.

Za nedrážní organizace se tohoto klání zúčastnila dvě družstva. Družstvo A ve složení Jiří Málek, Pavel Vymazal a Miroslav Holoubek se umístilo na 6. místě celkového pořadí náhozem 3 062 kuželek.

Družstvo B potom ve složení Renata Dousková, Oldřich Sobol, Miroslav Novotný se umístilo v prostředku startovního pole na 24. místě náhozem 2660 kuželek.

Celkovým vítězem se stalo družstvo ve složení: Pavel Nádvorník, Vladimír Horňák , Karel Grézl náhozem 3379 kuželek.

Miroslav Novotný

V tichém zármutku oznamujeme všem příbuzným, přátelům a známým,
že nás navždy opustil náš drahý tatínek a dědeček
pan
FRANTIŠEK FOLTA
Zemřel po krátké těžké nemoci dne 23.7.2020
ve věku nedožitých 73 let
Dotloukalo srdce tvé znavené, uhasl oka svit,
buďž Ti drahý tatínku, za všechno vřelý dík
Poslední rozloučení se bude konat v úterý 4.8.2020 v 15:00 hodin
ve smuteční obřadní síni na hřbitově ve Valašském Meziříčí
dcera Helena s rodinou
syn Radim s rodinou
vnuk Ondra a zeť Milan
Pavla, Lucka a Andrejka
a ostatní příbuzenstvo

Připravila Bc. Renata Dousková

NA PŘEHRADU OPĚT VYPLULA HISTORICKÁ LOĎ TENTOKRÁT POD JMÉNEM »MORAVA«

Na Brněnskou přehradu se v sobotu, krátce po poledni, po 16- ti měsících rekonstrukce, vrátila loď, která ji dříve brázdila. Toto plavidlo mělo původní název Moskva, následně v 90. letech bylo přejmenováno na Dallas. Nově vybrané jméno pro toto historické plavidlo, podle provedeného průzkumu veřejnosti, je nakonec jméno Morava.

Loď v roce 1955 postavili svépomocí zaměstnanci tamějšího dopravního podniku. Vodu na brněnské přehradě brázdila přibližně do roku 2010. Po tom byl její provoz ukončen s tím, že celá loď bude zrekonstruována. Podle sdělení ředitele Dopravního podniku města Brna Miloše Havránka, má loď zachované původní prvky, které jsou pro ni tak charakteristické jako např. okna z tramvaje, či motor. Rekonstrukce historického plavidla spočívala v opravě hlavní paluby, kormidelního systému, interiéru, elektroinstalace, dnové a boční obšívky, vodotěsné přepážky a požárního a drenážního systému.

Celková rekonstrukce plavidla stála15 milionů korun. Na financování rekonstrukce se částkou deseti milionů Kč podílelo město Brno, pět milionů Kč bylo čerpáno z dotace ministerstva pro místní rozvoj.

Primátorka Brna Vaňková v sobotu o nově zrekonstruované plavidlo rozbila láhev šampaňského, poté ji pokřtil farář Martin Bejček. Po jejím spuštění na Brněnskou přehradu mohli lidé využít krátkých plaveb zdarma.

Pro úplnost je nutno dodat, že Dopravní podnik města Brna má ve flotile sedm lodí včetně Moravy. V sezóně od dubna do října svezou 250 tisíc lidí.

Foto: Jan Buchta

Připravil Miroslav Novotný

PŘÍPRAVA STAVEBNÍHO ZÁKONA **PODLE OČEKÁVÁNÍ**

Poslední návrh se nikomu nelíbí. Je to jen další „pozoruhodný“ neúspěch úředníků, kteří zákon připravili. Nelíbí se především Legislativní radě vlády, která návrh vrátila ministryni pro místní rozvoj k dopracování. Hlavní výtku měla v tom, že návrh nevytváří jednotnou soustavu a počítá s kombinací částí dosavadních úřadů v obcích s novými vytvořenými. Názor rady koresponduje s názory podnikatelů a svazů, kteří jsou shodného názoru. Dohoda vyjednaná s obcemi situaci ve stavebnictví nakonec ještě zhorší. A to jistě cílem není.

Drtivá většina těch, co mají k problému co říci, není nadšena. Na jedné straně se obce domnívají, že bez jejich kontroly si podnikatelé budou dělat, co chtějí, na druhé straně podnikatelé spatřují v přístupu obcí a státu svévoli, která neumožňuje stavět skoro nic. Ani byty, ani dálnice, a o vysokorychlostních železničních tratích se raději v Česku moc nemluví. Výsledky hovoří jasně: Nestaví se, ačkoliv kapitál by byl a dostatek stavebních firem také. Hovořit o poptávce bytů či nových dálnic by bylo jen nošením dříví do losa.

Viník špatného stavu je jasný: Stát. A je lhostejné, zda se jedná o úřednický investiční státní fond, zablokované ministerstvo nebo nakonec o nějakého neschopného úředníka, který by měl posoudit dopady silničního okruhu. Obvykle jeho obzor končí cyklistickou stezkou, kterou barevně namaluje na již existující silnici a pak se diví, že ji nikdo nevyužívá a lidé raději respektují cyklisty na chodníku, protože dopravní situace je tak pro všechny příznivější.

Ministryně dostala úkol téměř neřešitelný, protože v něm strany nemají shodný cíl. Má za úkol přinést zákon, který by umožnil stavět jako v západní části EU. Pro státní manažery to není výhodné a pro s nimi propojené dodavatelské firmy také ne. Jediný, kdo má zájem stavět, jsou soukromí investoři bytů a ti šanci na úspěch moc nemají. Byty se zdražují a připravují se nové koncepce nájemných domů. Známé socialistické ubytovny. Společné prádelny, společné oddychové místnosti s jídelnami a pokojíky o pár metrech čtverečních. K tomuto vývoji dospěl tento stát. Pražští politici přichází s projektem, který je zoufale směšný a diskriminační od prvopočátku.

Vláda nakonec protlačí kompromisní návrh, který po novelách cosi jako stavební řízení o něco málo zkrátí. K západní části EU to ale bude mít daleko a mnoho se nevyřeší. Ministryně kritiku odmítá a říká, že nový zákon donutí úředníky dodržovat lhůty. Je ale příliš úředníků, co si s termíny 60 až 90 dní vůbec nelámou hlavu. Je pravdou, že úředníci jsou často „zavaleni“ ministerskými a krajskými pokyny, které samotné řízení komplikují a nezřídka blokují.

A bude tomu tak i v budoucnu, protože není vážný zájem, aby se stav zlepšil.

BYTOVÁ PORADNA – **DOTAZY A ODPOVĚDI**

Nájemníci jsou hluční a neudržují pořádek

Pronajímatel situaci neřeší

Co se týká rušení nočního klidu hlukem, volejte policii, trvejte na tom, aby policie o výjezdu udělala záznam. Bude-li takových záznamů více, může to být pro pronajímatele důvod k výpovědi z nájmu. Pronajímatel by také měl nájemce písemně vyzvat, aby své chování napravil. Jestliže nájemce tuto výzvu neuposlechne a dál bude dělat v domě nepořádek, opět to může být důvod k výpovědi ze strany pronajímatele. Rozhodně by pronajímatel neměl nechávat chování nájemce bez povšimnutí. Můžete také jako nájemníci žádat o slevu na nájemném, protože pronajímatel Vám nezajistil nerušené bydlení v domě. Na slevě se však musíte s pronajímatelem dohodnout, nemůžete si ji určit sami.

Dohoda o převodu družstevního podílu

Co požaduje zákon?

Zákon č. 90/2012Sb o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů, žádné formální náležitosti pro převod družstevního podílu nestanoví. Bytové družstvo nemůže převodu družstevního podílu bránit. Zákon pouze požaduje, aby osoba, která má být nabyvatelem družstevního podílu splňovala podmínky Stanov pro přijetí za člena bytového družstva. Písemná forma není vyžadována. Písemnou formu lze doporučit, například s ohledem na vypořádání (v dohodě uvedených) případných dluhů, které by s převodem družstevního podílu mohly být spojeny.

Jelikož dohoda o převodu družstevního podílu může být uzavřena ústně, je logické, že podpisy na písemné dohodě se neověřují.

Postupy družstev, které se od zákona odchylují, jsou tudíž v rozporu se zákonem.

Zpřístupnění bytu

Lhůta o informování zpřístupnění

Občanský zákoník hovoří jen o povinnosti zpřístupnit byt.

Vlastník jednotky nebo nájemce je povinen zdržet se všeho, co brání údržbě, opravě, úpravě, přestavbě či jiné změně domu nebo pozemku, o nichž bylo řádně rozhodnuto; jsou-li prováděny v bytě nebo na společné části, která slouží výlučně k užívání vlastníka jednotky, nebo nájemce, umožní do nich přístup, pokud k tomu byl předem vyzván osobou oprávněnou za správu domu. To platí i pro umístění, údržbu a kontrolu zařízení pro měření spotřeby vody, plynu, tepla a jiných energií.

Zákon neupravuje, v jaké lhůtě má být vlastník jednotky nebo nájemce vyzván ke zpřístupnění bytu. Lze proto pouze doporučit, aby lhůta byla přijata usnesením vlastníků jednotek, či členů družstva.

Je vybavení bytu povinné?

Existuje právní předpis, který by to stanovil?

Takový právní předpis neexistuje, nikde není uvedeno, jaké povinné vybavení musí byt mít a že vybavení bytu je povinné.

Vše je věcí dohody mezi pronajímatelem a nájemcem.

Pronajímatel má povinnost v souladu s občanským zákoníkem předat nájemci byt způsobilý k nastěhování a obývání a řádnému užívání, a to i s informacemi kde jsou uzávěry vody, plynu, přívody k pračce, myčce i s návody k jejich užívání apod. Platby za vybavení bytu nejsou stanoveny.

Mělo by platit, že za lépe vybavený byt si smluvní strany dohodnou vyšší nájemné než za byt hůře vybavený. Také však pronajímatel s nájemcem mohou dohodnout, že nájemci bude předán byt nezpůsobilý k nastěhování za předem dohodnutých podmínek.

Co je byt?

Podle stávajícího občanského zákoníku se bytem rozumí místnost nebo soubor místností, které jsou součástí domu, tvoří bytový prostor a jsou určeny a užívány k účelu bydlení. A byl jako byt zkolaudován. Ujednají-li si pronajímatel s nájemcem, že k obývání bude pronajat jiný než bytový prostor, jsou strany zavázány stejně, jako by byl pronajat bytový prostor.

Skutečnost, že pronajatý prostor není určen k bydlení, nemůže být na újmu nájemci. V případě, že je k zajištění bytových potřeb nájemce pronajat dům, použijí se ustanovení o nájmu bytu přiměřeně.

MUDr. Gabriela Ritterová

Milí přátelé,

předpokládám, že i v tomto zvláštním období, prožíváte klidnou a hlavně odpočinkovou a bezpečnou dovolenou podle vašich představ. Neriskujete svoje zdraví.

Gynekologické zhoubné nádory – další pokračování. Probrali jsem nádory *děložního těla, *vaječníků a *děložního hrdla (čípku), vyskytují se nejčastěji. Máme před sebou zhoubné onemocnění s nižším nebo vzácným výskytem - nádory *vejcovodů, *vulvy, *pochvy. Na závěr si necháme *gestační trofoblastickou nemoc (vzniká vždy v souvislosti s těhotenstvím).

***Zhoubné nádory zevních rodidel (vulvy)**, se vyskytují ve vyšším věku, postihují ženy nad 65 let, před menopauzou se téměř neobjevuje. Ročně v ČR onemocnění kolem 200 žen.

Typy. Primární nádor je *spinocelulární karcinom (92-94%), lokalizovány v oblasti velkých stydkých pysků 70–80 %, v oblasti klitorisu (poštěváčku) 10–15 %, v oblasti zadní komisury (mezi dolní částí vulvy ke konečníku) 10–15 %. Vzácněji v 5 % se vyskytuje melanom, jako v kožních lokalizacích – vysoce zhoubný nádor. Vzácné jsou adenokarcinomy (1 %).

Rizikové faktory. Malé procento žen onemocní už v mladším věku. Je tu spojitost s infekcí lidským papilomavirem (HPV). V starším věku v důsledku změněného (atrofického) epitelu s projevy lichen sclerosus, ženy obtěžuje svěděním a nepříjemným pálením.

Klinické příznaky: *silné svědění rodidel, *suchost a pálení zevních rodidel, *krvácení, *zapáchající výtok, *hmatné nádorově postižené uzliny v tříslech. Prvním příznakem je svědivý vřídek nebo vyvýšené svědivé „bradavice", po odstranění slabě krvácí. V pokročilejších stadiích je krvácení trvalé. Hmatné a tuhé uzliny v tříslech.

Diagnostika. Klinické gynekologické vyšetření (včetně palpace tříslech), kolposkopie (vulvoskopie), excize a histologické vyšetření materiálu odebraného z podezřelého ložiska. V stádiu prekancerózy je vyříznutí změněného epitelu dostatečným výkonem. Invazivní nádory vyžadují specializovanou péči. Při pozitivním nálezu se provádějí doplňující vyšetření zpřesňující rozsah postižení.

Léčba. Při volbě způsobu léčby se musí vzít v úvahu pokročilost onemocnění, věk a přání pacientky. **Základní metodou léčby je chirurgické odstranění nádoru.** Odstranění nádoru s bezpečnostním lemem zdravé tkáně. V pokročilejších stádiích bývá nutné úplné odstranění zevních rodidel a mízních uzlin v tříslech. Nádor zevních rodidel je citlivý na **radioterapii**.

U pokročilých stádií je radioterapie metodou volby. **Chemoterapie** se používá u metastatického onemocnění.

Prevence. Základem je každoroční preventivní gynekologická prohlídka. Spojitost nádoru vulvy s infekcí HPV u mladších žen, je možné očkování proti viru HPV a zdržení se promiskuity. Ženy po menopauze si mají všímat klinických příznaků a navštívit svého gynekologa.

***Nádory pochvy.** Pochva (vagina) je asi 7,5 – 10cm dlouhá trubice. Její horní část je ukončena čípkem (tvoří spodní část dělohy) a na opačném konci přechází v zevní rodidla. Nádory pochvy jsou velmi vzácné, tvoří 1–2 % gynekologických malignit, 15 tisíc případů na celém světě, 35x méně než karcinom děložního těla a 2x méně než karcinom vulvy. Objevuje se v 6.–7. deceniu, může být diagnostikován u žen po 30. roku věku. Pochází z dlaždicového epitelu poševní sliznice.

Typy. Primární – nádor, vzniká přímo v pochvě, v 85–95% se jedná o *spinocelulární karcinom (z buněk epitelu poševní stěny). Vyskytuje se po menopauze, ve věku 60–80 let. Prokázána jasná souvislost s infekcí humánními papilomaviry (HPV). V 5–10% se jedná o *adenokarcinnom, manifestuje se v raném věku a vychází ze sekrečních buněk pochvy.

Zvláštním typem je *nádor z jasných buněk. Vzniká u žen, které v těhotenství užívaly lék „diethylstilbestrol" (DES) používaný v 70. letech minulého století v případech hrozícího potratu. I dcery těchto žen jsou zatíženy rizikem vzniku tohoto nádoru. V současné době se tento lék nepoužívá. Vzácné primární nádory pochvy jsou *sarkom, *melanom, *lymfom. Mnohem častěji se vyskytují sekundární nádory – metastatické, vznikají v jiných částech těla a do pochvy se dostanou při jejich šíření, prorůstání nádorů s oblastí vulvy, čípku děložního, rekta, metastázy z jiných oblastí, např. z karcinomu endometria či ovaria.

Klasifikace. Z výsledků stagingových vyšetření: Stadium 0 – nádor nevykazuje infiltrativní růst. Stadium I – nádor je pouze v pochvě. Stadium II – nádor se rozšířil v okolí pochvy. Stadium III - nádor se rozšířil k pánevní stěně a/nebo do lymfatických uzlin pánve nebo tříslech.

Stadium IV se dělí: IV A: nádor se rozšířil do konečníku nebo močového měchýře, IV B: nádor se rozšířil do částí těla, vzdálených od pochvy (metastazuje např. do plic).

Rizikové faktory: 1) věk – vyšší věk – spíše spinocelulární karcinomy, 12–30 let adenokarcinomy, 2) přetrvávající HPV infekce (Human Papillomavirus) (65–80 % karcinomů je HPV pozitivních), 3) výskyt jiného karcinomu či prekancerózy, 4) stav po radioterapii pánve, anamnéza nádoru hrdla děložního, 5) opakované dráždění pochvy – při vyhřeznutí či poklesu pochvy, užívání poševních pesarů, 6) kouření cigaret, 7) vaginální intraepiteliální neoplazie, 8) imunosuprese (vrozená i získaná, transplantace, AIDS), 9) expozice (DES) „diethylstilbestrol", 10) hysterektomie.

Klinické příznaky: Počáteční stadia mohou probíhat bezpříznakově. Později se objevují *pocity svědění pochvy, *krvavý výtok až silnější krvácení, *bolest v podbřišku a konečníku, *bolestivost při pohlavním styku. V pozdějších stadiích jsou projevy podle lokalizace, šíření nádoru - bolestivost pánve, tenesmy, hematurická moč, potíže s močením, zácpa. Zpočátku je krvavý výtok, postupně silnější krvácení. S postupujícím onemocněním se přidají projevy zánětu dané oblasti. Pokročilý nádor prorůstá do konečníku a malé pánve.

Diagnostika: Anamnéza, somatické vyšetření a komplexní gynekologické vyšetření.

Základní laboratorní vyšetření, biochemie, jaterní testy, žloutenka typu B a C, (HIV se souhlasem pacientky). RTG plic. Zobrazovací metody – USG břicha a tříslech, CT, MR, PET.

Léčba. Základem je **chirurgické odstranění nádoru** nebo **radioterapie**. Podle místa lokalizace a pokročilosti nádoru se provádí částečné nebo úplné odstranění pochvy. Výběr léčebné metody závisí na pokročilosti nádoru, věku pacientky a jejím fyzickém stavu.

Prevence. Očkování proti rakovině děložního čípku proti HPV infekci. Sexuální zdrženlivost a partnerská věrnost. Důležité jsou pravidelné každoroční kontroly u gynekologa.

***Nádory vejcovodu** je nebezpečné, ale vzácné nádorové onemocnění. Vyskytuje se u žen nad 50 let věku.

Rizikové faktory. Příčina vzniku není jasná, zřejmě jde o kombinaci určitých genetických předpokladů a působení vlivů zevního prostředí.

Klinické příznaky. Časná stádia bývají bezpříznaková a nádor se může projevit *neurčitými bolestmi břicha a *občasným krvácením. Rozměrnější nádory mohou být vyhmatány při vyšetření břicha. Pokročilé nádory se mohou projevit až metastatickým rozšířením nádoru po těle, vznikem vody v břiše (*ascites), *váhovým úbytkem a *nočním pocením.

Diagnostika. Vyšetření gynekologem. Zobrazovací metody – ultrazvuk, CT vyšetření břicha a pánve. Z ložiska je nutné vzít vzorek pomocí biopsie a histologické vyšetření – definitivní potvrzení diagnózy. Bez histologie není jednoduché odlišit rakovinu vejcovodu od rakoviny vaječníku, protože nádor z vejcovodu do vaječníku může prorůstat.

Léčba. Základem je **kompletní chirurgické odstranění nádoru** – operace různého rozsahu. U většiny případů v pokročilém stádiu je nutná operace v kombinaci s **chemoterapií**.

Prognóza je individuální, u pokročilejších nádorů není příliš dobrá.

Sexuální zdrženlivost a partnerská věrnost.

Důležité jsou pravidelné každoroční kontroly u gynekologa.

Očkování proti rakovině děložního čípku proti HPV infekci.

Připravil Miroslav Novotný

Francouzský klenot na pobřeží Atlantiku – AKVITÁNIE

Kus Sahary, střípek Madeiry a pohádková městečka v baskických barvách. To najdete všechno pohromadě podél jižního francouzského pobřeží. Jsou to místa, jež si Francouzi střeží sami pro sebe!

Arcachonský záliv z výšky připomíná obří mísu, kterou od vln Atlantiku odděluje úzký písečný mys Ferret. Záliv patří k nejdůležitějším oblastem chovu ústřic v celé Francii. A to při každoroční francouzské produkci sto padesáti tisíc tun výtečných mlžů něco znamená. Zdejší hojnost však nejlépe posoudí ten, kdo se bude cítit jako ryba ve vodě. Přesněji řečeno, jako ryba mezi nekonečnými konstrukcemi ústřičných farem, jež se za odlivu vynořují z vod zálivu. Ačkoli se většinou nacházejí uprostřed kolem Ptačího ostrova není to vůbec nemožné. Stačí se domluvit s některým z ústřičných farmářů a strávit s ním den na palubě rybářského člunu s plochým dnem, kterému tu místní říkají „chaland“.

V království ústřičných farmářů

Les kůlů zaražených do bahna označuje hranice jednotlivých ústřičných plantáží. Každý den musí vrchovatě naložit loď pytli s ústřicemi a převézt je na jiné místo v zálivu, kde mají druhou farmu. Na každém místě totiž žije jiný plankton, kterým se ústřice živí. Teprve kombinace potravy z obou míst jim dává tu nejlepší chuť. Přehazování pytlů plných ústřic není žádný med. Než ústřice dorostou do tržní velikosti, trvá to tři roky. To však neznamená, že je můžete po celou dobou nechat jen tak ležet ve vodě. Pytle se musí pravidelně obracet, aby měly všechny ústřice stejný přístup k potravě. Každý pytel váží asi patnáct kilo.

V Bretani nebo ve Středomoří farmáři prodávají ústřice už po dvou letech růstu. Tady to trvá déle, protože se za odlivu nemůžou krmit a zůstávají zavřené. Lahodným mlžům to však prokazatelně svědčí. Skoro dvě třetiny ústřic, jež se v celé Francii ročně snědí, pocházejí právě z Arcachonského zálivu. A Francouzům se v otázkách mlsnosti vyplatí věřit.

Poušť a léto v zimním městě

Jak je tohle možné? Kdo přesadil kus Sahary přímo doprostřed bujného přímořského lesa? Něco takového musí prolétnout hlavou každému, kdo vystoupí ze stínu borovic a stane tváří v tvář největší hromadě písku v celé Evropě. Se svou výškou přes sto metrů a skoro tříkilometrovou délkou je Dune du Pilat jednoduše obrovská i na poměry divokého atlantského pobřeží. A čím blíž k ní člověk přijde, tím větší se zdá.

Pouhým okem to sice není vidět, ale je to tak. Obrovská písková hora jde svým návštěvníkům vstříc. Jejich šedesát milionů krychlových metrů písku se sune do vnitrozemí sice hlemýždí, ale nezvratnou rychlostí pěti metrů za rok. Dune du Pilat je přitom dunou nejen putující, ale také pořádně hladovou.

Nenasytný příval zrníček pohltil i několik cest, a dokonce část Atlantického valu, tedy opevnění, jež tu v letech 1942 až 1944 zbudovali nacisté. Svůj boj s dunou postupně prohrávají i borovice, jejichž uschlé zbytky trčí z písku .

Duna sice způsobuje písečnou záplavu všude kolem, sama však musí bojovat s přílivovou vlnou trochu jiného druhu. Ten milion turistů, kteří se ročně vyškrábou na její vrchol, je zkrátka znát. Pohled odtud je však neopakovatelný.

Zelený koberec lesů a bujných zahrad se táhne několik kilometrů na sever až do samotného centra, městečka Arcachon. Jeho čtyři čtvrti se jmenují podle ročních období a nejmalebnější z nich je asi zdejší Zimní Město. Název neodpovídá skutečnosti. Zdejší ulice i přepychové vily, kterým se tu říká Arcachonnaise, se totiž přímo topí v zeleni. Mořský vzduch prosycený silicemi z borovic prý má léčivé účinky. Možná proto v Arcachonu žije nezvykle vysoký počet stoletých a starších lidí.

Brána do Baskicka

Mezi francouzským Baskickem a zbytkem Francie žádná hranice neexistuje, přesto ji člověk při jízdě podél moře chtě nechtě překročí. Ve městě Bayonne je to vidět na každém kroku. Z oken visí červenozelené baskické vlajky. Názvy ulic a směrovky podél silnic jsou tu kromě francouzštiny uvedené i v baskickém jazyce, při pokusu podivná jména přeslabikovat si však každý cizinec překousne jazyk.

Snad nejkrásnější příklad baskické hrdosti ovšem nabízí bayonnské nábřeží řeky Nive. Vysoké hrázděné domy jsou nejen malebnou ukázkou typické baskické architektury, ale také pestrobarevnosti. Okenice se skví v národních barvách a jejich bezvadný stav

je pro majitele domů životně důležitý. Rázovité byty ve čtvrti Grand Bayonne mají průčelí jen o něco širší než průměrná garáž, zato jsou pětadvacet metrů dlouhé. Místní v nich žijí tak trochu jako ve vlakovém vagonu s místnostmi uspořádanými za sebou, jen s tím rozdílem, že mají okna pouze vepředu a vzadu.

Samotná gotická katedrála Panny Marie má oken požehnaně a kromě toho také dvě věže vysoké přes osmdesát metrů. Poblíž stojí Starý hrad (Château Vieux), ve kterém sídlí armáda, takže je pro veřejnost zavřený. Dveře otevřené dokořán má naopak výrobna čokolády (L'atelier du Chocolat). Tajemství její výroby sem přinesli cukráři prchající před španělskou inkvizicí .

HNÍZDO ZMIJÍ

V rybářském městečku Saint-Jean-de-Luz plyne čas sice pomalu. Právě zde, v domě s výhledem na jedinou chráněnou zátoku francouzského pobřeží jižně od Arcachonu, Maurice Ravel složil Bolero, své nejslavnější dílo. Nechce se věřit, že tohle místo kdysi bývalo jedním z největších rybářských přístavů Francie. Angličané i Španělé se zdejších lodí báli jako čert kříže a přístavnímu městu neřekli jinak než „hnízdo zmijí". Měli pro to dobrý důvod. Díky loupení na moři stojí mnohé z honosných paláců, které dnes centrum Saint-Jean-de-Luz zdobí.

Baskičtí korzáři byli postrachem všech okolních moří a jeden z nich sám zajal přes sto nepřátelských lodí. Některé z pěších dlážděných uliček starého města dodnes nesou jména obávaných kapitánů a pirátská minulost tu zapustila kořeny.

Sladké tajemství

Tajný rodinný recept na baskické makronky si předáváme z otce na syna skoro čtyři staletí. Makronky jsou v podstatě jen z drcených mandlí, cukru a vaječných bílků, přesto rodina Adamových tají nějaké vylepšení, které jí umožňuje prodávat krabičku makronek za třicet eur. Dvě makronky slepené medem prý symbolizují manželskou věrnost, protože se po upečení nedají bez poškození oddělit.

Co je dobré vědět

- **Přímé letecké spojení** trvá 2,5 hodiny a zpáteční letenku lze sehnat kolem 5000 Kč.
- **Pro pobyt v Bordeaux** se vyplatí koupit kartu Bordeaux Citipass. Nabízí neomezenou MHD dopravu, včetně říčních přívozů na vybranou dobu (24, 48 a 72 hodin), a jednorázový vstup do mnoha památek a atrakcí, procházku po městě s průvodcem, jízdu turistickým autobusem a další.
- **Z Bordeaux do Arcachonu** jezdí několikrát denně vlak. Cesta trvá méně než hodinu. Pro prozkoumávání okolí a cestu podél pobřeží je však lepší půjčit si auto.
- **Přelet nad Arcachonským zálivem** pro jednu osobu stál 90 eur, pro dva lidi 160 eur.

Nejsnazším způsobem, jak se do oblasti Arcachonu dostat, je letecky do Bordeaux.

- **Na nábřeží řeky Garonny** se rozkládá patrně největší vodní zrcadlo na světě, odrážejí se v něm všechny tři majestátní budovy z 18. století, které náměstí vroubí.
- **Bordeaux a v mysli hned vyskočí slovo víno.** Tekutému zlatu je věnované hypermoderní muzeum La Cité du Vin.
- **Staré město nabízí řadu památek**, včetně katedrály St-André, zapsané na seznamu dědictví UNESCO, nebo gotické baziliky St-Michel, na jejímž hřbitově se našlo 70 mumií.

V polských Kowarech je to jako v pohádkovém snu

Polská strana Krkonoš má návštěvníkům co nabídnout. Hluboké lesy, termální prameny, letoviska, relaxační zařízení, množství historických památek roztroušených po celém regionu. Ve městě Kowary najdete jejich miniatury

OBŘÍ MINIATURY

Zmenšeniny v měřítku 1:25. Miniatura kostela je ale vyšší než vy. Modelů je tu skoro 60. Jedná se o areál bývalé fabriky. Majitel v parku vytvořil imaginární krajinu, kde se setkávají zámky, panské rezidence, hrady, radnice, měšťanské domy s kostely a katedrálami. I přehradu z Karpacze tu najdete. Většina stojí na volném prostranství, část je ukrytá v budově, kde je kavárna s cukrárnou a obchod se suvenýry.

Prvním modelem byl tyrolský kostel v Mysłakowicích. Prohlédněte si jeho dlažbu složenou z dvou a půl tisíce kaménků. Zaujme vás práce na fasádě nejkrásnějšího dolnoslezského zámku Książ. Délka miniaturního monumentu je 14 metrů, šířka 6 metrů a výška 4,5 metru.

LEGENDA O ZLATÉM POKLADU

Za války zde sídlilo SS. Průvodci vykládající historii všech objektů se u tajemného zámku zastavují nejdéle. Nedaleko od zámku je v horském tunelu prý ukryt vlak se zlatem, možná s jantarovou komnatou. Kolem modelu vedou kolejnice, na nich se pohybuje ozbrojený vlak s německými vojáky. V prodejně suvenýrů nabízejí za 80 zlotých/20 euro miniaturní „zlaté" cihličky se symbolem říšské Deutsche Bank.

Český Frýdlant

Foto: Vratislav Konečný

BACHŮV ORIGINÁL

Jedním z nejúchvatnějších modelů je cisterciácká katedrála v Krzesowě. Zní tu originál nahrávky J. S. Bacha v podání krzesowských varhan. Všechny modely jsou naprosto precizní, s mnoha detaily. Modely jsou doplněny figurkami, ani nerozeznáte, že se jedná o hračky.

ČESKÉ MINIATURY

Na modelech pracují lidé z různých uměleckých oborů – většinou jsou absolventy Sdružení škol uměleckých řemesel v Cieplicích u Jelení Hory.

Z tohoto parku miniatur pak v dáli uvidíte skutečnou Sněžku.

Od modelu stanice na Sněžce uvidíte v dáli Sněžku skutečnou. Nejsou tu ale jen polské památky, nádherně je provedený český zámek Frýdlant, zámky ve Vrchlabí, nebo v Hostinném. Skvostně je provedena část starého města v Jelení Hoře, svatyně Wang v Karpaczi, zřícenina hradu Chojnik…

Výklady v českém jazyce zaberou asi hodinu. V kase berou českou měnu a vracejí v korunách. Z Pomezních bud je to sem asi 12 kilometrů. Tak šťastnou cestu.

Unikátní dřeva s cenou přes dva miliony za kilogram

Zní možná neuvěřitelně. Asi málokdo by na seznam nejdražších komodit světa uvedl jako jednu z nich také dřevo. Tento materiál může mít naprosto neuvěřitelnou nominální hodnotu, která přesahuje miliony korun za kilogram. Takové dřevo se samozřejmě prodává pouze v malém množství ve formě pilin.

1. Nestárnoucí dřevo

Strom druhu Dalbergie je z čeledi bobovitých a jeho domovinou je africký východ. Vyskytuje se opravdu jen vzácně, což se promítá do jeho ceny. Má řadu přezdívek. Někde mu přezdívají babanus, jinde nepravý mozambický eben. Jeho tvrdé a přitom nezvykle olejnaté dřevo je považováno za dokonalé, protože nestárne. Využívá se pro výrobu „nezničitelných" hudebních nástrojů. Jedná se o materiál, který přečká staletí. Klarinet, hoboj nebo píšťala, které přetrvají staletí, Dalbergie je jasnou volbou. Je to zvláštní, ale píšťaly pravých skotských dud pocházejí z Afriky. Tomuhle těžkému a odolnému dřevu fandí i výrobci chladných zbraní. Jílce a držadla totiž odolávají vlhkosti. Při oficiální ceně 400 korun za kilo to ale není pro každého.

2. Okoralka – dřevo jen pro náčelníky kmene

Stromu Berchemia zeyheri se česky přezdívá okoralka. Domorodý termín umnini nebo růžová slonovina více vypovídá o jeho hodnotě. Pravdou je, že patří mezi nejkrásnější barevná dřeva s odstínem od zářivě růžové až po sytě červenou. Materiál charakterizují jemné póry a také dobrá leštitelnost a hustoty až 990 kg/m3. V zemi původu (Zimbabwe a Jihoafrické republice) se holemi z tohoto dřeva mohli pyšnit jen kmenoví náčelníci. I v Evropě si můžeme toto dřevo dopřát, ale bude vás to něco stát. Zvláštní oblibu v něm mají majitelé luxusních billiardových klubů, kteří se mohou chlubit hracím náčiním z tohoto královského materiálu. Dnes je třeba si dát pozor na legální původ. V současnosti se jedná také o jedno z nejčastěji nelegálně kácených a přes hranice pašovaných dřev. Kilovou kostku lze pořídit za 1 800 korun, ale platí, že cena roste s objemem. Kubík tohoto dřeva může vynést desetitisíce. Nebo také pobyt ve vězení, když si jej zaopatříte bez povolení.

3. Pravý eben už není k sehnání

Dřeva s tmavým jádrem a extrémní hustotou pochází většinou z Afriky. Jedničkou na trhu je eben ze Srí Lanky, pravý eben, černý jako asfalt. V současnosti už není téměř k dispozici. Je velmi těžký, dobře leštitelný a snadno opracovatelný, prakticky bez znatelných pórů. Odolává povětrnostním vlivům i termitům. Hustota přesahuje 1300 kg/m3. Je tak hustý a jemný, že prach z něj vám může nenávratně poškodit zrak. Narazit na něj velmi vzácně můžete u archivních šachových figurek, hudebních nástrojů (například v černých klapkách pian) nebo velmi ceněných historických soškách a figurkách. Většinou jde o levnější africké náhražky.

M.N.

» Ferda a Milda «

...Tak jsem Ti, Ferdo, slyšel – a viděl, že před každým cvičením je potřeba se řádně protáhnout.

— To máš naprostou pravdu. A kde jsi na to, prosím tě, přišel... vždyť ty přece do žádné tělocvičny či posilovny nechodíš.

— Tentokrát jsem byl!

— Aha... a kde, jak se to tam jmenovalo?

— No zrovna si nevzpomínám... no... jak jen to bylo... takové to cizí výrazivo... á – už vím, přece Moulin Rouge!

Kresba František Mikš, foto MARA

Toulky – Trochu skrytý zámek u Žatce

Miroslav Gloss

První letní dny vylákají hodně lidí, kteří se vydají do přírody a na již otevřené zámky. Veřejnosti málo známý zámek najdete nedaleko Žatce. Je trochu jiný, nenajdete tu honosné interiéry, ale najdete tu zámeckou paní a galerii obrazů Oskara Brázdy. Je to zámek Líčkov. Tady také dožil v roce 1977 vedle své lásky. Tu poznal jako mladou dívku a často ji maloval. Oskar Brázda se narodil v roce 1887 a studoval na vídeňské akademii. Jeho první manželka byla cizinka, Amelie Posse. V průběhu 1. světové války se seznámil s Edvardem Benešem a aktivně se účastnil odboje. V roce 1925 se trvale vrátil zpět do vlasti. Kvůli krásné krajině v okolí koupil barokní zámek Líčkov nedaleko Žatce, který mu byl v roce 1948 vyvlastněn. Jeho druhá manželka Marie získala v restituci majetek zpět a dodnes tu žije a vítá návštěvníky. K vidění je zde množství obrazů, které Oskar Brázda vytvořil.

Blahopřejeme

V tomto měsíci slaví narozeniny:

Bc. Renata Dousková – místopředsedkyně OSŽ, předsedkyně NeRV OSŽ

Věra Vaňková – AZ Servis Brno

Miroslav Kaprálek – Generální sekretář USIC

Luděk Šebrle – OSŽ-Ú

Miroslav Balatka – ŽOS Nymburk

Tomáš Šlachta – OHL ŽS

NEDRÁŽNÍ OBZOR

Vydává NeRV OSŽ, Dům Bohemika, Na Břehu 579/3, 190 00 Praha 9 jako internetovou přílohu čtrnáctideníku OBZOR. Redakce: Jan Buchta, Milan Sedlák, K terminálu 11, 619 00 Brno, tel.: 603 552 302, 602 749 620, 530 311 682, e-mail: *nedrazniobzor@email.cz*. Vedení redakční rady: Bc. Renata Dousková, tel.: 972 241 986 , mob.: 734 266 463, e-mail: *renata.douskova@osz.org*, Miroslav Novotný, mob.: 737 275 000, e-mail: *miroslav.novotny@osz.org*